

ВІДГУК

офіційного опонента на дисертацію Колісника Сергія Олексійовича «Механізми державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу в Україні», поданої до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління

1. Актуальність теми дослідження. На сучасному етапі розвитку національного господарства ключовим фактором формування дієвої системи економічної безпеки України – є необхідність забезпечення достатнього рівня її енергетичної незалежності. Зокрема, важливу роль у забезпеченні держави паливними ресурсами відіграють підприємства нафтопереробного комплексу. Відтак, це одне із найскладніших питань сучасного державотворення, яке не можна автоматично вирішити жодній державі світу, у тому числі й Україні. Оптимального варіанту їхнього розв'язання можна досягти лише у разі: а) визначення місця і ролі нафтопереробного комплексу у забезпеченні як економічної безпеки, у цілому, так і енергетичної безпеки держави, зокрема; б) розроблення адекватних теоретичних положень оцінювання стану державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу України; в) визначення напрямів державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу.

Об'єктивним є визнати, що загальносвітове значення, поза сумнівом, має пріоритетність вирішення цього науково-прикладного завдання і при розбудові економічної безпеки світогосподарської системи. І від того, яка з національних еліт першою убезпечить себе цими рушійними заходами, та і стане в авангарді забезпечення сталого розвитку. Саме тому, подана на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління Колісника Сергія Олексійовича на тему «Механізми державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу в Україні», яка присвячена обґрунтуванню теоретичних положення і практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу в Україні задля досягнення високої енергоефективності функціонування та конкурентоспроможності української економіки – і визнана опонентом своєчасним, нагальним та актуальним дослідженням.

2. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків, рекомендацій. Наукові положення, висновки, пропозиції і рекомендації, які містяться в дисертації є науково аргументованими, обґрунтованими та базуються на достовірному матеріалі. Вони отримані на основі поглибленого теоретичного аналізу, вивчення праць провідних вітчизняних та іноземних фахівців, аналізу наукових підходів щодо удосконалення механізмів державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу в Україні з урахуванням сучасних політичних та економічних реалій.

Автор детально дослідив методи та інструменти державного регулювання нафтопереробного комплексу (с.42-48). Висвітлено роль інноваційного чинника публічного управління стійким функціонуванням нафтопереробного комплексу, що визначається зміною ринкової кон'юнктури, яка формується характером конкурентної боротьби і можливих переваг (с.56-60). Розкрито можливості реалізації синергетичного ефекту в процесі державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу (с.65-68). Проведений детальний аналіз факторів, що впливають на стійкість роботи нафтопереробного комплексу як об'єкту державного регулювання. Виділено групи чинників внутрішнього і зовнішнього середовища нафтопереробного комплексу за напрямками стратегічного аналізу (с.68-73).

За результатами аналізу розвитку нафтопереробного комплексу в Україні як об'єкту державного регулювання (п.2.2), автором слушно визначено, що поточна кризова ситуація в нафтопереробній галузі України є наслідком системних змін в моделі функціонування ринку, на що своєчасно не відреагували на державному рівні та не створили умов для мінімізації втрат вітчизняної економіки (с.78-80).

В процесі аналізу стратегічного та нормативно-правового забезпечення державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу (п.2.3) автором значну увагу приділено Енергетичній стратегії України: розкрито її позитивні сторони та недоліки, які здатні негативно вплинути на її реалізацію, зокрема через відсутність методологічної чіткості відносно складових реформування паливно-енергетичного сектору (вищого й нижчого рівнів цього процесу). Окрім того, додатковим питанням, яке потребує врахування є відсутність в енергетичній стратегії ефективних механізмів оцінки ризиків, а також уточнення часових меж

її реалізації, що унеможлиблює належним чином врахування ієрархії складових реформ, їх послідовність (с.99-105).

Цілком вірним є зауваження автора про те, що слабкою ланкою в державному регулюванні нафтопереробного комплексу є відсутність дієвих непрямих методів, тобто стимулюючих механізмів, що спонукають компанії модернізувати нафтопереробні виробництва, поглиблювати переробку сировини, виробляти продукцію з більшою часткою доданої вартості та цінності. Саме тому в роботі запропоновано активно використовувати стимулюючі функції податкового та кредитно-грошового методів державного регулювання для розвитку нафтопереробних виробництв на основі механізмів державно-приватного партнерства (с.115-120).

Основні наукові результати, одержані особисто здобувачем, визначаються теоретичним та практичним опрацюванням нових підходів до процесу державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу, обґрунтуванням теоретичних і методичних підходів до удосконалення його механізмів.

Дисертаційне дослідження здійснювалось шляхом використання широкого спектру різноманітних методів дослідження. Обґрунтованість наукових положень, висновків, рекомендацій обумовлено значним обсягом опрацьованих вітчизняних та зарубіжних літературних джерел. Для викладу отриманих аналітичних даних автором вдало використано різні форми графічного та табличного зображення. Поставлена автором мета досягнута в повному обсязі.

3. Достовірність результатів і новизна досліджень. У дисертації отримано нові науково обґрунтовані результати, які в сукупності сприяють розв'язанню наукового завдання обґрунтування теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення механізмів державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу в Україні.

Достовірність отриманих та викладених у дисертаційній роботі Колісника С.О. наукових результатів ґрунтується на використанні загальнонаукових і спеціальних методів наукового пізнання, у цілому, та досліджуваних аспектів реалізації функцій із формування системи економічної безпеки України. Зокрема, у процесі узагальнення теоретичного доробку щодо державного регулювання роз-

витку нафтопереробного комплексу та механізмів його реалізації використано системний та історичний підходи, а також абстрактно-логічний та метод теоретичного узагальнення; порівняльний аналіз та групування – при уточненні системних особливостей розвитку та систематизації параметрів стійкого розвитку нафтопереробного комплексу як об'єкту державного регулювання; економіко-статистичний метод та комплексний аналіз – для аналізу стану та визначенню ефективності державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу України; розрахунково-конструктивний метод – для визначення напрямів державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу; методи моделювання та формалізації – при обґрунтуванні пропозицій щодо формування структурної моделі стратегічного управління розвитком нафтопереробного комплексу, розробленні організаційно-економічного механізму та моделі реалізації механізму державно-приватного партнерства щодо розвитку нафтопереробного комплексу.

Також слід відзначити, що дисертаційна робота повністю відповідає паспорту спеціальності 25.00.02 – механізми державного управління (механізми державного регулювання окремих галузей і сфер суспільного життя та їх удосконалення).

Якщо детальніше торкнутися окремих положень дисертації, то можна узагальнити наступне:

- вдосконалено методичний підхід до забезпечення ефективного державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу;
- організаційно-економічний механізм державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу на засадах поєднання галузевого й територіального підходу з урахуванням інтересів основних стейкхолдерів;
- механізм державно-приватного партнерства щодо розвитку нафтопереробного комплексу на основі запропонованої моделі його реалізації;
- дістали подальшого розвитку концептуальний підхід до формування та реалізації державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу;
- категоріальний апарат теорії державного управління шляхом уточнення сутності державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу як складової національної стратегії соціально-економічного зростання;

- узагальнення зарубіжного досвіду та уточнення напрямів удосконалення механізмів державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу;
- уточнення системних особливостей розвитку нафтопереробного комплексу як об'єкту державного регулювання;
- систематизація параметрів стійкого розвитку нафтопереробного комплексу як об'єкту державного регулювання з уточненням їх змісту в контексті взаємозалежності його складових;
- підхід до реалізації стратегічного управління розвитком нафтопереробного комплексу на основі формування концептуальної моделі державного стимулювання модернізації нафтопереробного виробництва, поглиблення переробки сировини, вироблення продукції з більшою часткою доданої вартості;
- напрями державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу, які орієнтовані на забезпечення внутрішнього ринку від зовнішніх загроз, збільшення глибини нафтопереробки.

4. Практичне значення і впровадження результатів дослідження. Дисертаційна робота на тему «Механізми державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу в Україні» – є самостійно виконаною науковою працею, у якій викладено авторський підхід до розробки і обґрунтування теоретичних, методичних і прикладних засад розбудови в державі дієвої системи забезпечення економічної безпеки у разі суттєвого підвищення рівня енергетичної безпеки за рахунок раціоналізації функціонування українського нафтопереробного комплексу.

Практичне значення отриманих дисертантом у роботі результатів полягає у високій ступені готовності науково-прикладних розробок до масштабного використання в практиці господарювання та здійсненні поглибленого комплексного аналізу стану державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу України.

Результати дисертаційної роботи щодо обґрунтування пропозицій з удосконалення механізмів державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу в Україні використані Комітетом Верховної Ради України з питань антикорупційної при опрацюванні проекту Закону про внесення змін до деяких зако-

нодавчих актів щодо стимулювання розвитку нафтогазовидобувної галузі; комітетом Верховної Ради України з питань бюджету при опрацюванні проектів законів про внесення змін до Податкового кодексу України щодо зниження податкового навантаження на малий та середній бізнес в Україні.

Теоретичні розробки дисертаційної роботи використовуються в навчальному процесі Національного університету цивільного захисту України при підготовці здобувачів за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування».

5. Оцінка оформлення дисертації та змісту автореферату. Дисертація та автореферат оформлені згідно із встановленими вимогами. Зміст дисертаційної роботи логічний, виклад матеріалу послідовний і достатньою мірою розкритий. Зміст автореферату ідентичний основним положенням дисертації.

6. Недоліки і побажання.

1. У Розділі 1 (пп. 1.2) слід було відобразити світовий досвід у галузі формування системи економічної безпеки за рахунок розбудови такої сфери як нафтовидобуток (це було б логічно у контексті реалізації завдань дисертаційної роботи).

2. Розділі 2 понадміру увагу приділено опису зарубіжного досвіду у сфері підвищення рівня енергетичної безпеки державних утворень, аналізу систем показників-індикаторів, що використовуються в окремих країнах. Проте, питання, які стосуються методів аналізу результативності функціонування національної системи економічної та паливної безпеки, викладено стисло.

3. Під час розв'язання такого завдання дослідження, як розробка концептуальної моделі стратегічного управління розвитком нафтопереробного комплексу, що враховує стратегічне планування і програмування, кластерну політику, державне підприємництво, державно-приватне партнерство тощо, – автор не виправдано залишив поза увагою ретельний розгляд факторів впливу на прийняття рішень за інвестиційними проектами. Оскільки, виявлення залежності методу їх фінансування від форми власності підприємства та країни походження контролюючого акціонера та забезпечення ефективної оцінки і шляху фінансування інвестиційної діяльності гарантують підприємствам нафтопереробного комплексу очікувані результати та досягнення цілей.

4. При здійсненні аналізу стану державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу України не висвітлена належною мірою авторська позиція щодо ефективності заходів управління у цій сфері на основі характеристики ПЕК України.

5. Досить ґрунтовно із системних позицій висвітлені в дисертаційній роботі напрями державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу. При цьому автору необхідно було приділити увагу зміцненню національної паливної безпеки шляхом здобуття енергетичної незалежності від імпорту нафтопродуктів, енергоефективності трансформації вуглеводнів у моторне паливо й енергоощадності його використання всіма видами транспорту.

7. Загальний висновок. Детальне ознайомлення з дисертаційною роботою Колісника Сергія Олексійовича на тему «Механізми державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу в Україні», авторефератом та науковими публікаціями автора дисертації дозволяє офіційному опоненту зробити наступний висновок:

дисертація і, відповідно, автореферат та наукові роботи дисертанта виконані на актуальну тему, що містять теоретичні та оригінальні методичні і прикладні розробки, які засвідчують: отримані автором науково обґрунтовані результати у такій галузі науки як механізми державного управління, дозволяють розв'язати пріоритетне науково-прикладне завдання щодо удосконалення механізмів державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу в Україні.

Дисертаційна робота Колісника Сергія Олексійовича на тему «Механізми державного регулювання розвитку нафтопереробного комплексу в Україні» - є самостійним, завершеним науковим дослідженням, виконаним на актуальну тему та на належному науково-теоретичному і методичному рівні, що відзначається достатнім рівнем елементів наукової новизни та практичною значимістю. Зміст роботи викладено з логічною послідовністю, діловою мовою з кваліфікованою деталізацією основних положень науково-методологічних розробок автора дисертації, які випливають із результатів досліджень здобувача, отриманих висновків та пропозицій. Відмічені опонентом до змісту наукового дослідження недоліки, які стосуються науково-методичних розробок та теоретико-концептуальних об-

грунтувань автора, не змінюють загальної позитивної оцінки представленої до захисту дисертаційної роботи.

Враховуючи актуальність, новизну, важливість одержаних автором наукових результатів, їх обґрунтованість і достовірність, а також значну практичну цінність сформульованих положень і висновків, дисертаційна робота Колісника Сергія Олексійовича відповідає вимогам «Порядку присудження наукових ступенів і присвоєння вченого звання старшого наукового співробітника», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор – Колісник Сергій Олексійович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.02 – механізми державного управління.

Офіційний опонент
старший науковий співробітник відділу
методології сталого розвитку ДУ «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України»,
доктор наук з державного управління,
старший науковий співробітник

І.В. Драган

Підпис І.В. Драган засвідчую.

Учений секретар
Державної установи «Інститут економіки
природокористування та сталого розвитку
Національної академії наук України»
доктор економічних наук,
старший науковий співробітник
член-кореспондент НАН України

А.О. Коваленко